

Voorzitter,

Dit college en deze coalitie zijn nu drie jaar onderweg. Ze begonnen in 2022 met het motto: 'Wees zelf de verandering die je wilt zien' en 'Bouwen aan vertrouwen'. Vandaag kijken we vooruit naar het laatste jaar van deze raadsperiode aan de hand van de kadernota 2026. Welke toevoegingen doet dit college aan het vertrouwensbouwwerk dat zij wilt voltooien?

Vorige week hebben we besproken wat er in 2024 is bereikt. Daarbij viel op dat er veel geld is toegevoegd aan de algemene reserve. GroenLinks vindt dat volkomen onnodig. Er is namelijk geen sterke juridische of bestuurlijke reden om zoveel geld opzij te zetten. Wetenschappers zeggen dat ook, zo heeft u kunnen horen tijdens mijn betoog. Maar goed, tegenwoordig wordt wetenschap soms gezien als "ook maar een mening". Dat jaar na jaar opbouwen van de enorme reserve was dus een politieke keuze: géén geld investeren in de samenleving, maar oppotten.

Wat doet dat eigenlijk met het vertrouwensbouwsel waar u mee bezig bent?

Volgens de Amerikaanse professor David Maister draait vertrouwen om vier dingen: geloofwaardigheid (zeggen wat je doet), betrouwbaarheid (doen wat je zegt), openheid (je kwetsbaar durven opstellen), en je ego (niet alleen aan je eigen belang denken). Als een gemeente steeds overschotten houdt aan het eind van het jaar, is het dan nog geloofwaardig? Of lijkt het alsof geld belangrijker is geworden dan mensen?

"We moeten oppassen dat de gemeente niet als een verdienenmodel wordt gezien, hoe verleidelijk dat ook lijkt te zijn", werd vorige week nog aangegeven door de heer Lucassen. Gelukkig leek vorige week de hele gemeenteraad het erover eens dat er nu, toch wel, misschien wel erg veel geld in de reserve zit. Er werden toen ook al ideeën genoemd om dat geld beter te gebruiken. De VVD stelde bijvoorbeeld voor om het overschot eerlijk en heel sociaal te verdelen over alle inwoners van Soest. In essentie is dat een voorstel dat nivellerend werkt, immers de gemeentelijke lasten worden naar draagkracht berekend. Misschien zit er dus toch een beetje socialist in iedere liberaal! Dat geeft hoop voor de toekomst!

Over de toekomst gesproken:

Gelukkig zien we in de kadernota 2026 ook plannen waar GroenLinks blij van wordt:

- * Zo komen er plannen om het fietsen te stimuleren, met een regionaal deeltweewielersysteem. Prachtig woord al past het niet op een scrabblebord. Onze vraag is wel dit plan ook daadwerkelijk mensen uit de auto en op de fiets gaat krijgen.

- * Ook wordt er geïnvesteerd in participatie. Als daarmee bedoeld wordt dat er daadwerkelijke verbinding en dialoog gaat ontstaan, en wie weet een begin van een burgerberaad, dan heeft u GroenLinks mee

- * En natuurlijk was er al de terugstuurservice, blijven er de nieuwjaarsbijeenkomsten, en de Dag van de Democratie.

- * Tevens zijn we positief over het blijven investeren in initiatieven die zorgen voor verbinding in de samenleving zoals de buurtkeuken, de huiskamer en de mantelzorgondersteuning.

- * Er is veel aandacht voor kinderen en jeugd in deze kadernota. En dat is terecht, de problematiek is complex en neemt toe. U geeft aan zich daarbij zorgen te maken over de almaar stijgende kosten voor de jeugdzorg en vertaalt hiervoor de landelijke hervormingsagenda naar een lokaal plan van aanpak. We gaan ervan uit dat u hierbij toch vooral de kwaliteit van de jeugdzorg hanteert. Zoals ervaren door het kind – en ouders of voogd. En de efficiency zoekt in de organisatie eromheen.

- * En tot slot is het mooi om te zien dat er gewerkt wordt aan de nicotinevrije generatie. Die aandacht is gezien het nog steeds toenemend vapegebruik onder de jeugd én de verschuiving hiervan naar het illegale circuit noodzakelijk. Zo lijkt ieder kind inmiddels z'n vapedealer als vriend te hebben toegevoegd in Snapchat om snel een refill met smaakje geleverd te krijgen. Zeer zorgwekkend..

Maar goed, al met al ziet GroenLinks *deze* inspanningen als een mooie toevoeging aan het vertrouwensbouwwerk!

Maar we hebben ook zorgen. Het is goed dat er in 2026 eindelijk 1 miljoen euro uit de reserve naar de samenleving gaat. Alleen is dit eenmalig én gaat het maar om een klein deel van de totale reserve. In plaats van 10% van de hele reserve, is nu gekozen voor 10% van een nieuw begrip: de 'vrije ruimte' van de reserve. Daardoor blijft er wederom veel geld liggen. Waarom? Wat is hier de reden voor? We vragen het college om dit helder uit te leggen.

GroenLinks maakt zich - nog steeds - veel zorgen over de energietransitie. Het college zegt dat het onzeker is hoeveel geld er van het Rijk komt. Gezien de royaal gevulde bankrekening van Soest lijkt dit voor nu de minste van de zorgen. Want het echte probleem is dat de doelen niet gehaald worden. Wat is plan B, behalve het gesprek met deze raad gaan voeren? En als er geen extra geld komt van het Rijk, gooit u dan het bijltje erbij neer? Ook is er nog altijd geen warmteprogramma. Dat hebben wij al jaren geleden gevraagd. Nu komt er pas eind 2026 iets concreets, een plan. Dat is te laat. Niet alleen voor ons, maar vooral voor de inwoners en ondernemers die ook willen weten waar ze aan toe zijn. En dan is er het initiatief van de Soester Energiecoöperatie, met warmtewisselaars in de vijvers van Overhees. Dat zet u graag in de etalage: kijk eens wat goed! Maar, de warmtewisselaars liggen er wel, maar zijn nog steeds niet aangesloten op de woningen. Waarom eigenlijk niet? Kunt u de initiatiefnemers én ons duidelijkheid geven?

Elk jaar wordt er 90.000 euro begroot voor het kappen van bomen. De reden: klimaatverandering. Maar het blijft onduidelijk hoe wordt *voorkomen* dat bomen onnodig verdwijnen. En: worden er eigenlijk wel genoeg *nieuwe* bomen geplant? Of is de ratio 1 staat tot 1? En met het verdwijnen van volgroeide bomen verdwijnt ook veel ander leven. Nieuwe aanplant maakt dat niet zomaar goed.

Wereldwijd is de biodiversiteit al een enorm groot probleem. In Nederland zijn de afgelopen 120 jaar maar liefst 85% van de oorspronkelijke planten- en diersoorten verdwenen. Dat is onvoorstelbaar. Maar aan Soest lijkt de biodiversiteitscrisis voorbij te gaan. Althans, in de kadernota van Soest wordt biodiversiteit precies nul keer genoemd. Of komt dit terug in het nieuwe bosbeheerplan? En wat gaan inwoners hiervan dan merken in 2026?

Over crises gesproken: onder het kopje 'weerbaarheid en veerkracht' doet het college voorstellen om beter voorbereid te zijn op onverwachte gebeurtenissen. Dat is goed: basis op orde. Neem hierbij ook vooral de conclusies en aanbevelingen van het rekenkamerrapport digitale veiligheid ter harte zou ik zeggen. Maar vreemd genoeg wordt klimaatverandering hier nog als "onverwacht" gezien. Wateroverlast is toch allang bekend? En waarom wordt hitte niet meegenomen in deze plannen? Wederom die Rekenkamer adviseerde om een integraal plan te maken voor hitte, droogte en wateroverlast. U heeft dat advies overgenomen. Wanneer komt dat plan?

In de cultuurnota konden we lezen dat er een goede basis aan culturele voorzieningen moet zijn, die zichtbaar is en waar iedereen aan mee kan doen. Maar in deze kadernota lijkt er enkel aandacht te zijn voor de zorgplicht bibliotheken. Welke impuls gaat dit college in 2026 geven aan de cultuursector in Soest?

Goed, voorzitter. Wat betekent de optelsom hiervan voor het vertrouwensgebouw dat dit college en de coalitie willen voltooien in 2026? Kunnen we feestvieren, met vlag en pannenbier? Of blijft het bouwsel van vertrouwen toch wankel, met veel steunbalken en oplapwerk?

Tot zover voorzitter.